

الکترونیک 1- پاسخ تمرینها

طراحی مدارهای بایاس ترانزیستور پیوندی

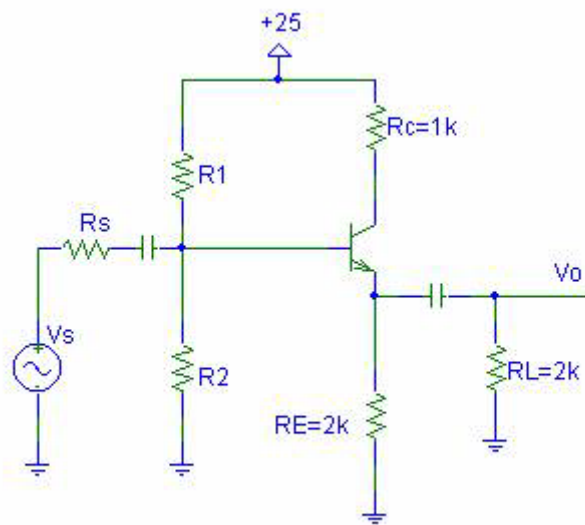
1) در مدار شکل زیر، ترانزیستور دارای $\beta=60$ می باشد

الف) به ازای مقادیر $R1 = 20\text{ k}\Omega$, $R2 = 5\text{ k}\Omega$ حداکثر دامنه نوسان متقارن جریان و ولتاژ نقطه کار را بدست آورید. حداکثر دامنه نوسان V_o چقدر است ؟

ب) $R1$, $R2$ را به گونه ای طرح کنید که خروجی دارای حداکثر دامنه نوسان متقارن باشد و آن را بدست آورید .

ج) بند (ب) را در صورتی که مقاومت R_c بایاس گردد تکرار کنید .

{مثال حل شده در کلاس حل تمرین مورخ 82/10/2}

حل :

$$R_T = R1 \parallel R2 = 20 \parallel 5 = 4\text{ k}\Omega$$

$$V_T = V_{cc} * R2 / (R1 + R2) = 25 * 5 / (20 + 5) = 5\text{ v}$$

$$\text{DC : } V_T = R_T * I_B + V_{BE} + R_E * I_E$$

$$I_E = (\beta + 1) * I_B = 61 * I_B$$

$$I_B = 34.1 \mu\text{A} \quad , \quad I_C = \beta \cdot I_B = 2 \text{ mA} \quad , \quad I_E = (\beta + 1) \cdot I_B = 2.1 \text{ mA}$$

$$R_{ac} = R_C + R_E \parallel R_L = 1 + 2 \parallel 2 = 2 \text{ k}\Omega$$

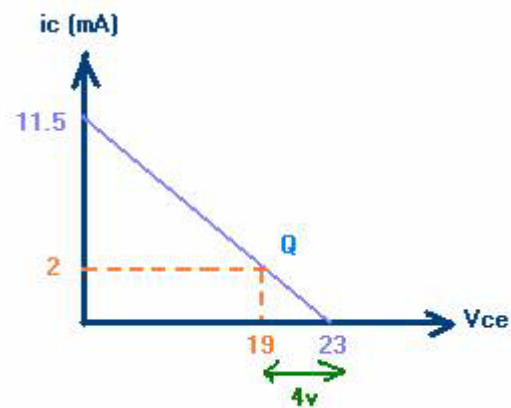
$$R_{DC} = R_C + R_E = 1 + 2 = 3 \text{ k}\Omega$$

$$V_{CEQ} = V_{CC} - R_{DC} \cdot I_{CQ} = 25 - 3 \cdot 2 = 19 \text{ V}$$

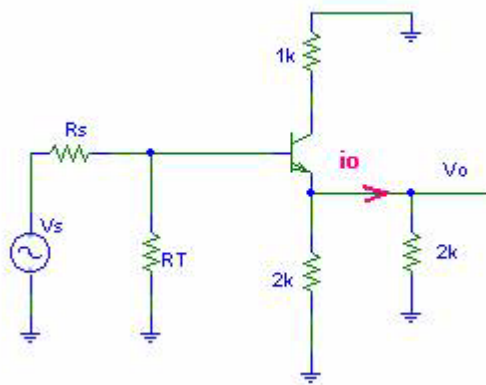
$$V_{ce} = -R_{ac} \cdot i_c \quad i_c = -0.5 \cdot v_{ce}$$

$$I_C - I_{CQ} = -0.5 (v_{CE} - V_{CEQ})$$

$$i_C = -0.5 \cdot v_{ce} + 11.5$$

$$V_{ce,max} = 4 \text{ V} \quad , \quad i_{c,max} = 0.5 \cdot 4 = 2 \text{ mA}$$

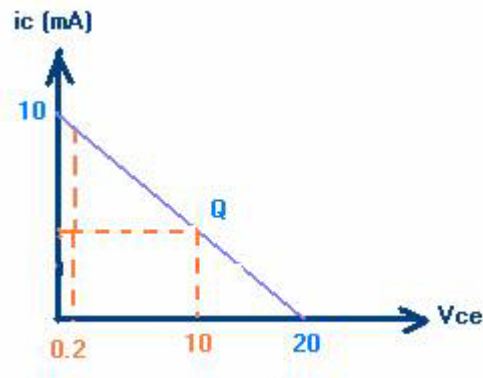
$$V_o = 2 \cdot i_o \quad i_o = i_c / 2 \quad v_o = 2 * (i_c / 2) = i_c \quad v_{o,max} = i_{c,max} = 2 \text{ v}$$

(د)

$$I_{CQ} = V_{cc} / (R_{ac} + R_{DC}) = 25 / (2 + 3) = 5 \text{ mA}$$

$$V_{CEQ} = V_{cc} \cdot R_{ac} / (R_{ac} + R_{DC}) = 25 \cdot 2 / 5 = 10 \text{ v} , \quad i_C - I_{CQ} = -0.5 (v_{CE} - V_{CEQ})$$

$$i_C = -0.5 * v_{CE} + 10 \quad , \quad i_{c,max} = 0.5 * 9.8 = 4.9 \text{ mA}$$

$$R_T = 0.1 * \beta * R_E = 12 \text{ k}\Omega$$

$$V_T = R_T \cdot I_B + V_{BE} + R_E \cdot I_E = 11.7 \text{ v}$$

$$R_1 = (V_{cc} / V_T) * R_T = 25 * 12 / 11.7 = 25.64 \text{ k}\Omega$$

$$R_2 = (v_{cc} * R_T) / (V_{cc} - V_T) = 22.6 \text{ k}\Omega$$

(ج)

$$R_{ac} = R_E \parallel R_L = 1 \text{ k}\Omega$$

$$R_{DC} = R_c + R_E = 1 + 2 = 3 \text{ k}\Omega$$

$$I_{CQ} = V_{CC} / (R_{ac} + R_{DC}) = 25 / 4 = 6.25 \text{ mA}$$

$$\text{خط بار } A_c : v_{ce} = -R_{ac} * i_c \quad i_c = -v_{ce}$$

$$\text{خط بار DC : } V_{CE} = V_{CC} - R_{DC} * I_c$$

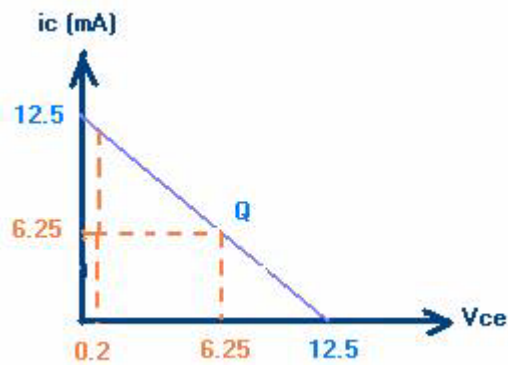
$$\text{نقطه کار : } Q (6.25 \text{ mA} , 6.25 \text{ v})$$

$$R_T = 0.1 * \beta * R_E = 6 * 2 = 12 \text{ k}\Omega$$

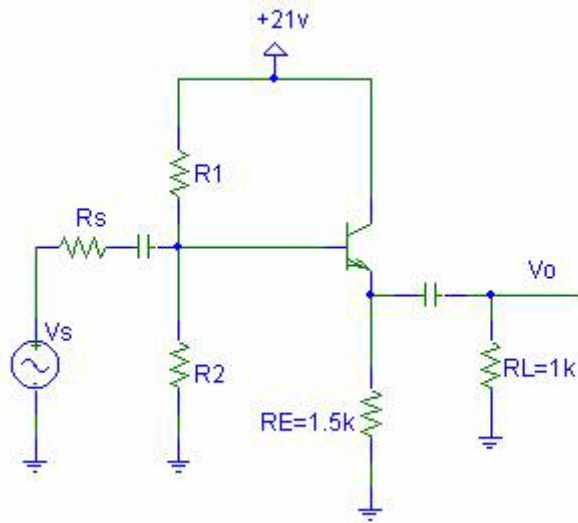
$$V_T = R_T * I_B + V_{BE} + R_E * I_E = 12 * (6.25 / 60) + 0.7 + 2 * 6.25 = 14.45 \text{ v}$$

$$R_1 = 20.8 \text{ k}\Omega , \quad R_2 = 28.44 \text{ k}\Omega$$

$$\text{محاسبه حداکثر دامنه نوسان : } i_C - I_{CQ} = - (v_{CE} - V_{CEQ}) , \quad i_C = -v_{CE} + 12.5$$

- (2) در مدار کلکتور مشترک شکل زیر ترانزیستور دارای $100 \leq \beta \leq 150$ می باشد .
- الف) مقادیر R_1 , R_2 برای داشتن حداکثر دامنه نوسان متقارن خروجی محاسبه کنید .
- ب) حداکثر دامنه نوسان متقارن ولتاژ و جریان کلکتور و ولتاژ خروجی را محاسبه نمایید .
- { مثال فصل 5 از کتاب تحلیل و طراحی مدارهای الکترونیک جلد اول تألیف مهندس تقی شفيعي }

حل :

$$R_{ac} = R_E \parallel R_L = 0.6 \text{ k}\Omega$$

$$R_{DC} = R_E = 1.5 \text{ k}\Omega$$

$$I_{CQ} = V_{cc} / (R_{ac} + R_{DC}) = 21 / (1.5 + 0.6) = 10 \text{ mA}$$

$$V_{CEQ} = 21 * 0.6 / (1.5 + 0.6) = 6 \text{ v}$$

$$R_T = 0.1 * \beta * R_E = 10 * 1.5 = 15 \text{ k}\Omega$$

$$V_T = R_T * I_c / \beta_{av} + V_{BE} + R_E * I_E = 15 * 10 / 125 + 0.7 + 1.5 * 10 = 16.9 \text{ v}$$

$$R_1 = 21 * 15 / 16.9 = 18.6 \text{ k}\Omega$$

$$R_2 = 21 * 15 / (21 - 16.9) = 76.8 \text{ k}\Omega$$

(ب)

$$DC : V_{CE} = V_{CC} - R_{DC} \cdot I_C$$

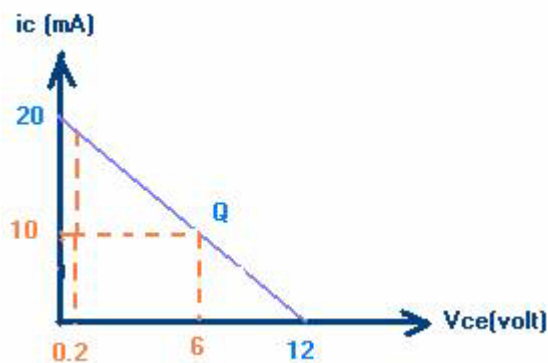
$$i_C = 14 - \frac{2}{3} V_{CE}$$

خط بار ac : $v_{ce} = -R_{ac} \cdot i_c$
 V_{CEQ}

$$i_C = -1.67 v_{ce}$$

$$i_C - I_{CQ} = -1.67 (v_{ce} -$$

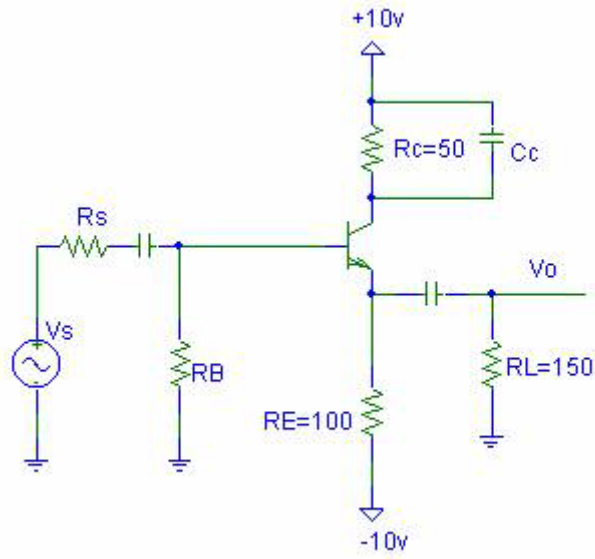
$$i_C = -1.67 \cdot v_{ce} + 20$$

.....

3) در مدار شکل زیر با فرض $R_B \ll \beta \cdot R_E$ نقطه کار را بدست آورید ، خطوط بار DC ، ac را رسم کرده و حداکثر دامنه نوسان متقارن خروجی را محاسبه نمایید .

{ مثال فصل 5 از کتاب تحلیل و طراحی مدارهای الکترونیک جلد اول تألیف مهندس تقی شفیعی }

حل :

$$R_B \cdot I_B + V_{BE} + R_E \cdot I_E - 10 = 0$$

$$I_{EQ} = (10 - 0.7) / 0.1 = 93 \text{ mA}$$

$$V_{CEQ} = 10 + 10 - (0.1 + 0.05) \cdot 93 = 6.1 \text{ v}$$

مختصات نقطه کار : $Q (93 \text{ mA} , 6.1 \text{ v})$

$$R_{ac} = R_E \parallel R_L = (200 \cdot 150) / (100 + 150) = 60 \ \Omega$$

$$R_{DC} = R_C + R_E = 50 + 100 = 150 \ \Omega$$

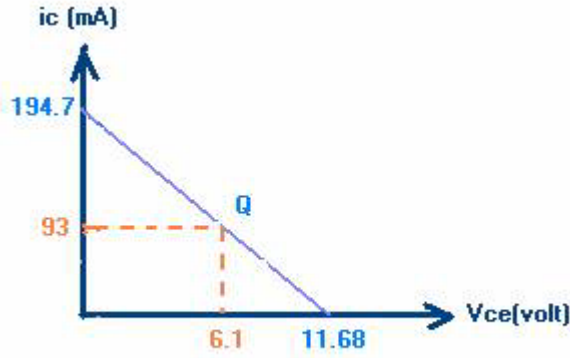
$$V_{ce} = -R_{ac} \cdot i_c \quad i_c = -16.67 \cdot v_{ce}$$

$$V_{CE} = V_{CC} - V_{EE} - R_{DC} \cdot I_C$$

$$i_C = 133.33 - 6.67 \cdot V_{CE}$$

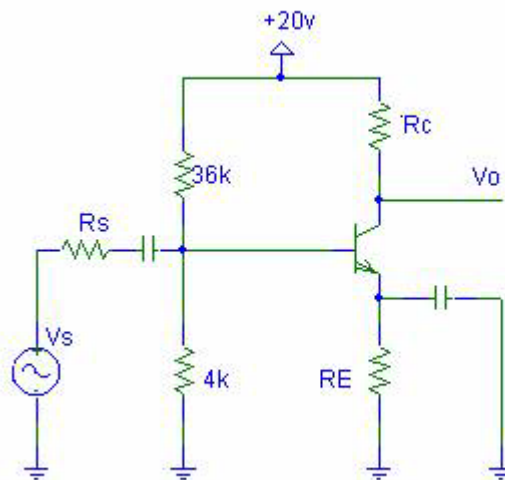
$$i_C - I_{CQ} = -16.67 (v_{ce} - V_{CEQ})$$

$$i_C = -16.67 \cdot v_{CE} + 194.7$$

4) در مدار شکل زیر ترانزیستور دارای $40 \leq \beta \leq 60$ ، $V_{BE(on)} = 0.7 \text{ v}$ می باشد . R_c ، R_E را طوری تعیین کنید که نقطه کار از پایداری مطلوبی نسبت به تغییرات β برخوردار بوده و ضمناً دامنه نوسان متقارن خروجی حداکثر گردد. حداکثر دامنه نوسان خروجی چقدر است ؟

{ مثال فصل 5 از کتاب تحلیل و طراحی مدارهای الکترونیک جلد اول تألیف مهندس تقی شفیعی }

حل :

$$\text{شرط پایداری : } R_T = 0.1 * \beta_{\min} * R_E$$

$$R_E = 10/40 (36 \parallel 4) = 0.9 \text{ k}\Omega$$

$$I_{CQ} = 20 / (R_c + R_c + R_E) = 20 / (2R_c + 0.9)$$

$$V_T = R_T * I_B + V_{BE} + R_E * I_E = 20 * 4 / (36 + 4) = 2 \text{ v}$$

$$2 = 3.6 * I_e / (\beta_{av} + 1) + 0.7 + 0.9 * I_E$$

$$\beta_{av} = 50$$

$$I_E = 1.34 \text{ mA}$$

$$I_{CQ} = 20 / (2R_c + 0.9) = 1.34$$

$$R_c = 7 \text{ k}\Omega$$

$$V_{CEQ} = 20 - (R_c + R_E) * I_E = 9.4 \text{ v}$$

$$\text{خط بار ac : } i_c = -v_{ce} / R_{ac} = -0.143 * v_{ce}$$

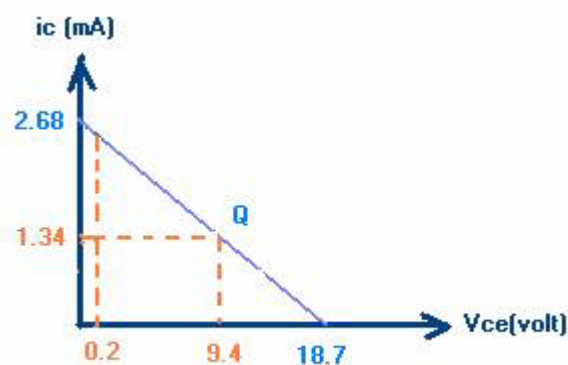
$$\text{DC : } V_{CE} = V_{cc} - R_{DC} * I_C$$

$$I_C = 2.53 - 0.127 * V_{CE}$$

نقطه کار : Q (1.34 mA , 9.4 v)

$$i_c - I_{CQ} = - (v_{ce} - V_{CEQ}) / R_{ac}$$

$$i_c = -0.143 v_{ce} + 2.68$$

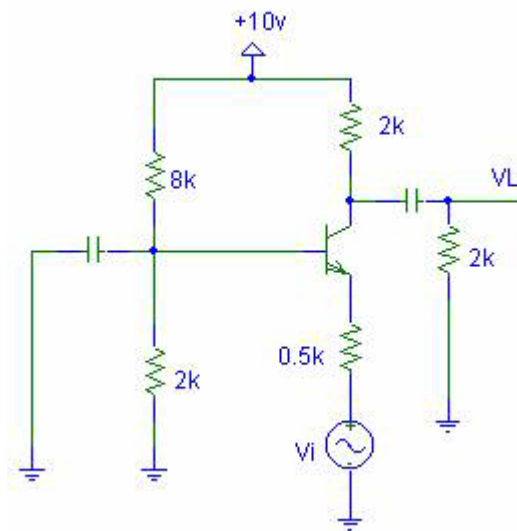
5) در مدار بیس مشترک شکل زیر مطلوبست :

الف) محاسبه نقطه کار ترانزیستور با فرض $\beta = 100$

ب) رسم خطوط بار DC, ac

ج) محاسبه حداکثر دامنه نوسان متقارن ولتاژ خروجی

{مثال فصل 5 از کتاب تحلیل و طراحی مدارهای الکترونیک جلد اول تألیف مهندس تقی شفیعی}

حل :

الف)

$$R_T = 8 \parallel 2 = 1.6 \text{ k}\Omega$$

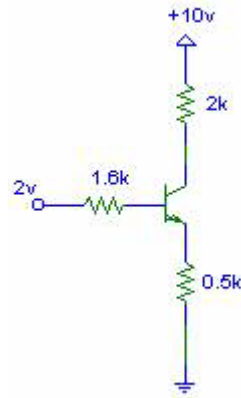
$$V_T = 10 \cdot 2 / (8 + 2) = 2 \text{ v}$$

$$I_B = (V_T - V_{BE(on)}) / (R_T + (\beta + 1)R_E) = 0.025 \text{ mA}$$

$$I_{CQ} = \beta * I_B = 2.5 \text{ mA}$$

$$V_{CEQ} = 10 - (2 + 0.5) * 2.5 = 3.75 \text{ v}$$

$$V_{BCQ} = 0.7 - 3.75 = -3 \text{ v}$$

ج

$$V_{CB} = V_{CE} - V_{BE(on)} = V_{CC} - (R_C + R_E) * I_C - V_{BE(on)}$$

$$V_{CB} = 9.3 - 2.5 * I_C$$

$$R_{DC} = 2.5 \text{ k}\Omega$$

$$V_{cb} = - (2 \parallel 2) i_c = - i_c$$

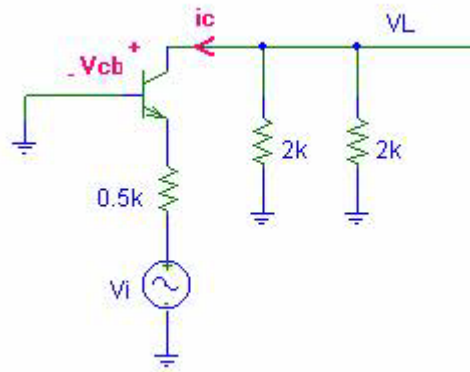
$$R_{ac} = 1 \text{ k}\Omega$$

$$i_C - I_{CQ} = - (v_{CB} - V_{CBQ}) / R_{ac}$$

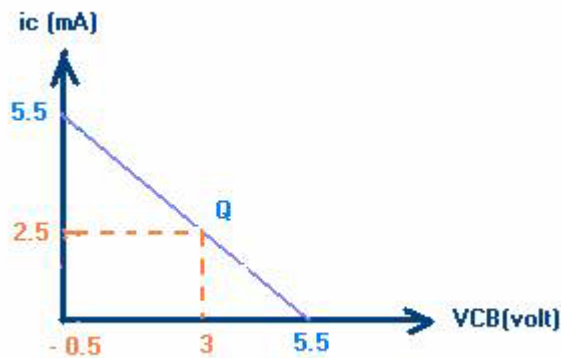
$$I_{CQ} = 2.5 \text{ mA}$$

$$V_{CBQ} = 3 \text{ v}$$

$$i_C = -v_{CB} + 5.5$$

ج) با توجه به نمودار خط بار کلی، مشاهده می‌شود که حداکثر دامنه نوسان مقارن i_c ، v_{cb} به ترتیب 2.5 mA و 2.5 ولت است. از آنجا که $v_L = v_{cb}$ ، بنابراین حداکثر دامنه نوسان مقارن خروجی نیز برابر 2.5 ولت خواهد بود.

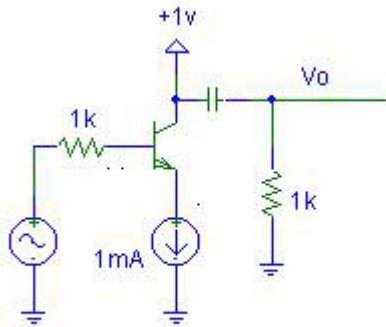
6) در مدار شکل زیر حداکثر دامنه ولتاژ V_o را در هر یک از حالات زیر بدست آورید :

الف) در ولتاژ خروجی و در نیم سیکل مثبت برش ایجاد شود .

ب) در ولتاژ خروجی و در نیم سیکل منفی برش ایجاد شود .

$$(\beta = \infty, V_{BE(on)} = 0.7 \text{ v}, V_{CE(sat)} = 0.2 \text{ v})$$

{مثال فصل 5 از کتاب تحلیل و طراحی مدارهای الکترونیک جلد اول تألیف مهندس تقی شفيعي}

حل :

$$\text{DC : } I_{CQ} = 1 \text{ mA}$$

$$R_{DC} = \infty$$

$$\text{Ac: } i_C = -v_{CE}$$

$$R_{ac} = 1 \text{ k}\Omega$$

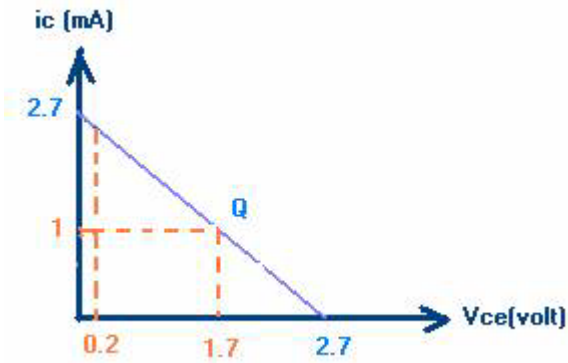
$$V_B = 0$$

$$V_E = -0.7 \text{ v}$$

$$V_{CEQ} = 1 - (-0.7) = 1.7 \text{ v}$$

$$i_C - I_{CQ} = - (v_{CE} - V_{CEQ})$$

$$i_C = -v_{CE} + 2.7$$

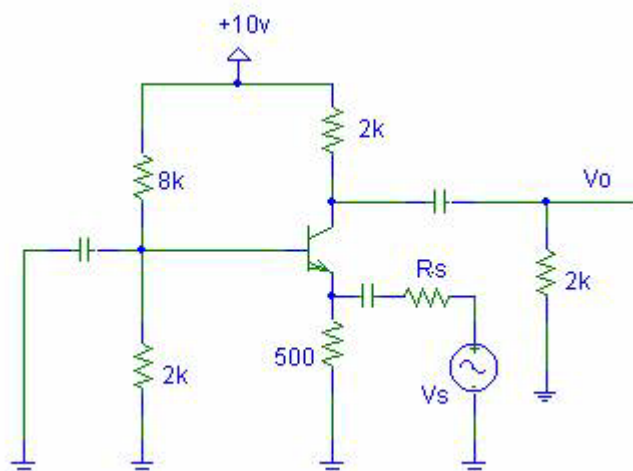
$$V_o = -v_{ce}$$

$$V_{ce,max} = 1 \text{ v } \quad v_{o,max} = -1 \text{ v} \quad v_{ce,min} = -1.5 \text{ v} \quad v_{o,max} = 1.5 \text{ v}$$

.....

(7) در تقویت کننده شکل زیر با فرض $\beta=100$, $V_{BE} (on) = 0.7 \text{ v}$ مختصات نقطه کار و حداکثر نوسان دامنه متقارن V_o را بدست آورید .

{ تمرین 5 از فصل 5 کتاب مبانی الکترونیک تالیف دکتر سید علی میر عشقی }

حل:

$$V_{th} = 10 \cdot 2 / (2 + 8) = 2 \text{ v}$$

$$R_{th} = 2 \cdot 8 / (2 + 8) = 1.6 \text{ k}\Omega$$

$$R_{th} \cdot I_B + 0.5 \cdot I_E = V_{th} - 0.7$$

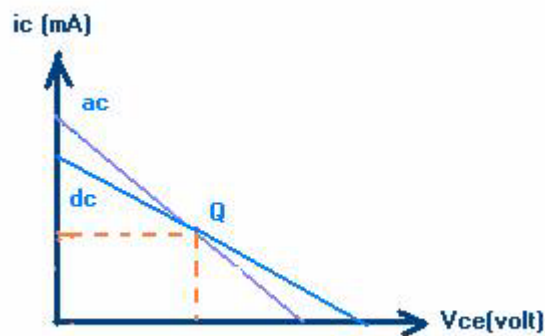
$$1.6 \cdot I_B + 0.5 (\beta + 1) \cdot I_B = 2 - 0.7$$

$$I_B = 1.3 / (1.6 + 0.5 (101)) = 1.3 / 52.1$$

$$I_c = \beta \cdot I_B = 2.5 \text{ mA}$$

$$V_{CB} = 10 - 2 \cdot I_c - 0.7 - 0.5 \cdot I_E$$

$$V_{CB} = 10 - 2 \cdot 2.5 - 0.7 - 0.5(2.5 + 0.025) = 3 \text{ v}$$

با توجه به شکل خط بارها همواره شیب خط بار ac زیادتیر شده و لذا اگر Q وسط خط بار ac نباشد ، حداکثر انحراف جهت متقارن بودن از دو طرف قطع خواهد بود نه حد اشباع و لذا ماکزیم دامنه ic می تواند 2.5 mA باشد که در این حالت :

$$R_{ac} = 2 \parallel 2 = 1 \text{ k}\Omega$$

$$V_o = i_{c,max} \cdot R_{ac}$$

$$V_o = 2.5 \cdot 1 = 2.5 \text{ v}$$

.....

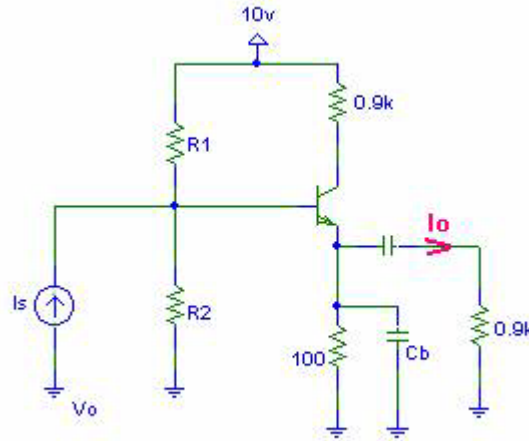
(8) تقویت کننده شکل زیر را با فرض $\alpha = 0.99$ در نظر بگیرید .

الف) R1, R2 را طوري محاسبه كنيد كه دامنه نوسان متقارن جريان io حداكثر شود .

ب) خط بارهاي DC , ac را رسم كنيد حداكثر دامنه جريان كلكتور چقدر است ؟

ج) حداكثر دامنه جريان io چقدر مي تواند باشد ؟

{ تمرين 3 از فصل 5 كتاب مباني الكترونيك تاليف دكتور سيد علي مير عشقي }

حل :

الف)

$$I_{CQ} = V_{cc} / (R_{ac} + R_{DC})$$

$$R_{DC} = 0.9 + 0.1 = 1 \text{ k}\Omega$$

$$R_{ac} = (0.9 * 0.9) / (0.9 + 0.9) = 0.45$$

$$I_{CQ} = 10 / (1 + 0.45) = 10 / 1.45 = 200 / 29$$

$$\alpha = 0.99 , \beta = 99$$

$$I_{BQ} = 200 / 29 * 99 = I_{CQ} / \beta$$

$$R_{th} * I_B + R_E * I_E = V_{th} - 0.7$$

$$R_{th} * I_B + R_E * (\beta + 1) I_B = V_{th} - 0.7$$

$$I_B = (V_{th} - 0.7) / (R_{th} + R_E (\beta + 1))$$

$$I_C = \beta(V_{th} - 0.7) / (R_{th} + R_E(\beta + 1)) = (v_{th} - 0.7) / (R_{th}/\beta + R_E)$$

$$R_{th} \leq 0.1 * R_E$$

$$R_{th} = 0.1 * \beta * R_E$$

$$I_B = (V_{th} - 0.7) / (0.1 * R_E * \beta + R_E(\beta + 1)) = (v_{th} - 0.7) / (1.1\beta + 1)R_E$$

$$R_{th} / 99 = 0.1 * 0.1$$

$$R_{th} = 0.99$$

$$200/29 * 99 = (v_{th} - 0.7) / (1.1 * 99 + 1) * 1$$

$$V_{th} = 1.46 \text{ v}$$

$$V_{th} = 10 * R_2 / (R_1 + R_2)$$

$$R_1 = 6.8 \text{ k}\Omega \quad , \quad R_2 = 1.46 * R_1 / (10 - 1.46) = 1.46 * 6.8 / (10 - 1.46) = 1.16 \text{ k}\Omega$$

(1)

$$V_{CE} - V_{CEQ} = -0.45 (i_C - I_{CQ})$$

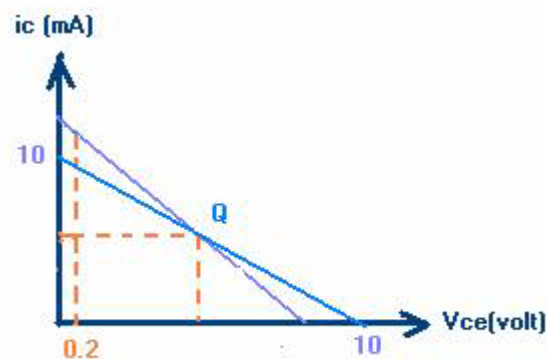
$$V_{CEQ} = V_{CC} - R_{DC} * I_{CQ} = 10 - (0.9 + 0.1) * 200 / 29$$

$$V_{CEQ} = 3.1 \text{ v}$$

$$0.2 - 3.1 = -0.45 (i_C - 200 / 29)$$

$$i_C = 6 / 0.45 = 13.34 \text{ mA}$$

$$i_c = i_C - I_{CQ} = 13.34 - 200 / 29 = 6.44$$

(ج)

$$I_{o,\max} = 6.44 / 2 = 3.22 \text{ mA}$$